প্ৰতিবেদনযোগ্য

ভাৰতৰ উচ্চতম ন্যায়ালয়ত

দেৱানী মূল অধিকাৰক্ষেত্ৰ

২০০৪ চনৰ লেখ আবেদন (দেৱানী) নং ৩১

এন. চি. দাস — আবেদনকাৰী

বনাম

পঞ্জীয়কৰ জৰিয়তে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু অন্যান্য — প্ৰতিপক্ষ

ৰায়

ন্যায়াধীশ আৰ. এম. লোধা

ভাৰতীয় সংবিধানৰ ৩২ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত লেখ আবেদন দাখিল কৰাৰ তাৰিখত আবেদনকাৰীজন ত্ৰিপুৰাৰ ন্যায়িক সেৱাৰ (বৰ্গ II) সদস্য আছিল আৰু উত্তৰ ত্ৰিপুৰাৰ দেৱানী ন্যায়াধীশ (জ্যেষ্ঠ সংমণ্ডল) আৰু সহকাৰী সত্ৰ ন্যায়াধীশৰ পদত অধিষ্ঠিত আছিল। তেওঁ লেখ আবেদনত বিভিন্ন ধৰণৰ সকাহৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰিছে, যাৰ ভিতৰত আছে ত্ৰিপুৰাৰ ন্যায়িক সেৱা নিয়মাৱলী, ২০০৩ (চমুকৈ "২০০৩ চনৰ নিয়মাৱলী")ত "আদালতৰ উপযুক্ততাৰ পৰীক্ষা" অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়ক দিয়া নিৰ্দেশনা আৰু আবেদনকাৰীক বৰ্গ I-ৰ পদত পদোন্নতিৰ বাবে বিবেচনা কৰা উচিত বুলি দিয়া পৰৱৰ্তী নিৰ্দেশনা।

২.	২০০4 চনৰ ৩ ফেব্ৰুৱাৰীত এই আদালতে ২০০৩ চনৰ নিয়মত পদোন্নতিৰ উদ্দেশ্যে ন্যায়িক বিষয়াৰ উপযোগীতা বিচাৰ কৰাৰ কোনো ব্যৱস্থা নকৰাৰ প্ৰশ্নত আৰু যোগ্যতাসম্পন্ন সেৱাৰ বয়সত শিথিলতাৰ প্ৰশ্নত সীমিত জাননী জাৰি কৰে।

৩.	লেখ আবেদন বিচাৰাধীন হৈ থকাৰ সময়তে, ২০০৬ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত দেৱানী ন্যায়াধীশ (জ্যেষ্ঠ সংমণ্ডল) আৰু বৰ্গ II -ৰ সহকাৰী সত্ৰ ন্যায়াধীশ হিচাপে আবেদনকাৰীয়ে চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছে।

৪.	আবেদনকাৰীয়ে ২০০5 চনৰ অন্তৰ্বৰ্তীকালীন আবেদন নং ৩ দাখিল কৰি গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে ২০০5 চনৰ ৭ জুন তাৰিখে জাৰি কৰা স্মাৰকপত্ৰ বাতিল কৰিবলৈ আৰু এই আদালতে <u>সৰ্বভাৰতীয় ন্যায়াধীশ সংস্থা আৰু অন্যান্য বনাম ভাৰত চৰকাৰ আৰু অন্যান্য</u>, ২০০২ (8) এছ.চি.চি. উচ্চতম ন্যায়ালয়ৰ গোচৰত গ্ৰহণ কৰা চেট্টি আয়োগৰ প্ৰতিবেদনৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি নিশ্চিত কৰ্মজীৱনৰ প্ৰগতিৰ সুবিধাৰ বাবে আবেদনকাৰীৰ গোচৰটো বিবেচনা কৰিবলৈ গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ক নিৰ্দেশনা দিবলৈ প্ৰাৰ্থনা জনায়।

৫.	২০১০ চনৰ ৭ অক্টোবৰত ২০০5 চনৰ অন্তৰ্বৰ্তীকালীন আবেদন নং ৩ নিষ্পত্তি কৰাৰ সময়ত বিষয়টো স্থগিত ৰখা হয় যাতে আবেদনকাৰীয়ে ২০০5 চনৰ ৭ জুন তাৰিখৰ আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনাব পাৰে যাৰ দ্বাৰা যথাযথ কাৰ্যবিধিৰ জৰিয়তে তেওঁক নিশ্চিত কৰ্মজীৱনৰ প্ৰগতিৰ অধীনত সুবিধাসমূহ প্ৰদান কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰা হৈছিল। আমাক জনোৱা হৈছে যে আবেদনকাৰীয়ে ওপৰৰ স্বাধীনতা অনুসৰি ২০০5 চনৰ ৭ জুন তাৰিখৰ আদেশক প্ৰত্যাহ্বান জনোৱা নাই।

৬.	আবেদনকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তা শ্ৰী মনোজ স্বৰূপ ডাঙৰীয়াই দাবী কৰে যে আবেদনকাৰীক ২০০৩ চনৰ জুলাই মাহত ভুলকৈ পদোন্নতি দিয়া হোৱা নাছিল যদিও তেওঁৰ

কনিষ্ঠসকলক পদোন্নতি দিয়া হৈছিল। তেওঁ পুনৰ কয় যে ২০০৩ চনৰ জুলাই মাহত, আবেদনকাৰীৰ পদোন্নতিৰ গোচৰটো ত্রিপুৰাৰ ন্যায়িক সেৱা নিয়মাৱলী, ১৯৭৪ (চমুকৈ "১৯৭৪ চনৰ নিয়মাৱলী")ৰ অধীনত বিবেচনা কৰা উচিত আছিল। এই সন্দৰ্ভত তেওঁ ১৯৭৪ চনৰ নিয়মাৱলীৰ নিয়ম ৭(১)ৰ কথা উল্লেখ কৰিছিল। ১৯৭৪ চনৰ নিয়মৰ নিয়ম ৭(১)ৰ অধীনত বৰ্গ I আৰু বৰ্গ II-ত সেৱাত নিযুক্তিৰ বাবে অৰ্হতা সম্পৰ্কে উল্লেখ কৰা হৈছে। এই নিয়ম অনুসৰি নিকটৱৰ্তী নিম্ন বৰ্গৰ পৰা পদোন্নতিৰ দ্বাৰা বৰ্গ I আৰু বৰ্গ II-ৰ পদত নিযুক্তি অৰ্হতাৰ তথা-জ্যেষ্ঠতাৰ ভিত্তিত কৰা হ'ব। ২০০০ চনৰ আবেদনকাৰীৰ এ.চি.আৰ.-ত লিপিবদ্ধ কৰা হৈছে যে তেওঁ এতিয়াও পদোন্নতিৰ বাবে যোগ্য নাছিল। ২০০১ আৰু ২০০২ চনৰ এ.চি.আৰ.-তো একেধৰণৰ মন্তব্য লিপিবদ্ধ কৰা হৈছে। এইদৰে, পদোন্নতিৰ বাবে আবেদনকাৰীৰ গোচৰটো বিবেচনা কৰাৰ তাৰিখৰ ঠিক আগৰ তিনি বছৰত তেওঁৰ এ.চি.আৰ.-এ দেখুৱাইছে যে তেওঁক পদোন্নতিৰ বাবে উপযুক্ত বুলি ধৰা হোৱা নাছিল। ২০০০, ২০০১ আৰু ২০০২ চনৰ এ.চি.আৰ.-ৰ মন্তব্যৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি যদি আবেদনকাৰীক ২০০৩ চনৰ জুলাই মাহত পদোন্নতি অস্বীকাৰ কৰা হৈছে, তেন্তে এনে কাৰ্য্য কদাচিৎহে দোষযুক্ত বুলিব পাৰি। এ.চি.আৰ.-ৰ মন্তব্যই কৰ্তৃপক্ষক এবাৰ পদোন্নতিৰ প্ৰশ্ন উত্থাপন হোৱাৰ পিছত তুলনামূলক গুণাগুণৰ মূল্যায়ন কৰিবলৈ সক্ষম কৰে যেতিয়া পদোন্নতিৰ মাপকাঠী হৈছে অৰ্হতা-তথা-জ্যেষ্ঠতা। মন কৰিবলগীয়া যে ২০০০ আৰু ২০০১ চনৰ এ.চি.আৰ.-ৰ বিৰূপ মন্তব্যসমূহ ২০০২ চনৰ ২৮ নৱেম্বৰত আবেদনকাৰীক জনোৱা হৈছিল আৰু ২০০২ চনৰ বিৰূপ মন্তব্যসমূহ ২০০৩ চনৰ ১৯ মে'ত তেওঁক জনোৱা হৈছিল। এইদৰে বিৰূপ মন্তব্যসমূহ ২০০৩ চনৰ ২৯ জুলাইৰ আগতে আবেদনকাৰীক জনোৱা হৈছিল আৰু এই মন্তব্যসমূহ নথিত আছিল যদিও আবেদনকাৰীয়ে তাৰ প্ৰতি তেওঁৰ প্ৰতিনিধিত্ব/উত্তৰ দাখিল কৰিছিল। তথাপিও ২০০০, ২০০১

আৰু ২০02 চনৰ আবেদনকাৰীৰ সেৱাৰ বিৱৰণীৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি ক'ব নোৱাৰি যে ভুলকৈ তেওঁৰ বৰ্গ I -ৰ পদোন্নতি নাকচ কৰা হৈছে।

৭. আবেদনকাৰীৰ বিদ্বান অধিবক্তা মনোজ স্বৰূপ ডাঙৰীয়াইও অভিযোগ উত্থাপন কৰে যে আবেদনকাৰীয়ে ৫৮ বছৰ বয়সত উপনীত হোৱাৰ পিছত ২০০৬ চনৰ ৩১ ডিচেম্বৰত অৱসৰ ল'বলগীয়া হৈছিল যদিও অৱসৰৰ বয়স ৬০ বছৰলৈ বৃদ্ধি কৰা হৈছিল। তেওঁ ২০০৬ চনৰ অন্তৰ্বৰ্তীকালীন আবেদন নং ৫-ত কৰা প্ৰাৰ্থনাৰ প্ৰতি আমাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰে।

৮. ২০০৬ চনৰ ৭ জানুৱাৰীত গৌহাটি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পঞ্জীয়কে ত্ৰিপুৰাৰ আইন বিভাগৰ সচিবলৈ প্ৰেৰণ কৰা যোগাযোগৰ পৰা দেখা যায় যে ২০০৩ চনৰ নিয়মাৱলীৰ অধীনত আবেদনকাৰীৰ সেৱাৰ সম্প্ৰসাৰণ সম্পৰ্কীয় বিষয়টো গৌহাটি উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিবেচনা কৰিছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয়ে সন্তুষ্ট হৈছিল যে আবেদনকাৰীৰ ৬০ বছৰ বয়সলৈকে সেৱা সম্প্ৰসাৰণৰ পৰামৰ্শ দিয়াৰ যোগ্য নহয়। ২০০৬ চনৰ অন্তৰ্বৰ্তীকালীন আবেদন নং ৫-ত উত্থাপিত একমাত্ৰ ভিত্তিটো হ'ল ২০০৩ চনৰ নিয়মাৱলীৰ সংশোধিত নিয়ম ২০-এ অৱসৰৰ বয়স ৬০ বছৰলৈ বৃদ্ধি কৰিছে যিটো উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰয়োগ কৰিবলগীয়া কোনো বিবেচনাৰ অধীন নহয়। আমি এই সন্দৰ্ভত আবেদনকাৰীৰ বিতৰ্ক গ্ৰহণ কৰিবলৈ অক্ষম। ২০০৩ চনৰ নিয়মাৱলীৰ সংশোধনৰ পূৰ্বে ২০ নং নিয়ম তলত দিয়া ধৰণৰ:-

> "অৱসৰ
>
> (এ) এই নিয়মাৱলীত অন্যথা উল্লেখ নোহোৱালৈকে প্ৰতিজন ন্যায়িক বিষয়াই ৫৮ বছৰ বয়স প্ৰাপ্ত কৰা মাহৰ শেষ তাৰিখৰ আবেলি সেৱাৰ পৰা অৱসৰ ল'ব লাগিব।

উল্লেখ্য যে যিসকল ন্যায়িক বিষয়াৰ জন্মৰ তাৰিখ মাহৰ ১ তাৰিখ হয়, তেওঁলোকে পূৰ্বৰ মাহৰ শেষৰ দিনা আবেলি ৫৮ বছৰ বয়স প্ৰাপ্ত কৰাৰ পিছত সেৱাৰ পৰা অৱসৰ ল'ব লাগিব।

(বি) ওপৰৰ দফা (এ)ত থকা যিকোনো কথাৰ সত্ত্বেও, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ মতে, সেৱা অব্যাহত ৰখাৰ কাৰণে সম্ভাৱনাপূৰ্ণ এজন ন্যায়িক বিষয়াক ৬০ বছৰলৈকে সেৱাত নিযুক্ত কৰি ৰখা হ'ব।

(I) মুখ্য ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা গঠিত আৰু পৰিচালিত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ন্যায়াধীশৰ উপযুক্ত সমিতিয়ে অব্যাহত ৰখাৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণতাৰ মূল্যায়ন কৰিব লাগিব আৰু মূল্যায়ন বিষয়াজনৰ অতীতৰ সেৱাৰ অভিলেখ, চৰিত্ৰৰ ভূমিকা, ৰায়ৰ মানদণ্ড আৰু অন্যান্য প্ৰাসংগিক বিষয়ৰ ভিত্তিত কৰা হ'ব।

(II) উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিষয়াজনে ৫৮ বছৰ বয়স প্ৰাপ্ত হোৱাৰ আগতেই অনুশীলনটো গ্ৰহণ আৰু সম্পূৰ্ণ কৰিব আৰু বিষয়াজনক সেৱাৰ সময়সীমাৰ সম্প্ৰসাৰণৰ সুবিধা দিব লাগে নে নালাগে সেই বিষয়ে সিদ্ধান্ত ল'ব।

(III) যদিহে তেওঁক অৱসৰৰ বৰ্ধিত বয়সৰ সুবিধা দিয়াৰ বাবে উপযুক্ত বুলি ধৰা হয়, তেন্তে ৰাজ্যপালে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি প্ৰয়োজনীয় আদেশ জাৰি কৰিব।"

৯. ২০০৩ চনৰ নিয়মাৱলীৰ ২০ নং নিয়ম ২০০৬ চনৰ ১৯ মে'ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ সংশোধন কৰা হয়। ২০০৬ চনৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ ২০ নং নিয়মৰ দফা (এ)ত দুয়োটা স্থানতে ৫৮-ৰ বাবে সলনি ৬০ সংখ্যাটো ব্যৱহাৰ কৰা হৈছিল। দফা (বি)ৰ বাবে তলত দিয়া কথাখিনি সলনি কৰা হৈছিল :-

"দফা (বি) ওপৰত দফা (এ)ত থকা যিকোনো কথাৰ সত্ত্বেও উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ওপৰত ন্যায়িক বিষয়াৰ ৬০ বছৰলৈকে সেৱাত অব্যাহত থকা উপযোগিতাৰ বিবেচনাৰ বাবে তেওঁৰ অভিলেখৰ মূল্যায়ন কৰাৰ ক্ষমতা থাকিব।

(I) মুখ্য ন্যায়াধীশৰ দ্বাৰা গঠিত আৰু পৰিচালিত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ন্যায়াধীশৰ উপযুক্ত সমিতিয়ে অব্যাহত ৰখাৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণতাৰ মূল্যায়ন কৰিব লাগিব আৰু মূল্যায়ন বিষয়াজনৰ অতীতৰ সেৱাৰ অভিলেখ, চৰিত্ৰৰ ভূমিকা, ৰায়ৰ মানদণ্ড আৰু অন্যান্য প্ৰাসংগিক বিষয়ৰ ভিত্তিত কৰা হ'ব।

(II) উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিষয়াজনে ৫৮ বছৰ বয়স প্ৰাপ্ত হোৱাৰ আগতেই অনুশীলনটো গ্ৰহণ আৰু সম্পূৰ্ণ কৰিব।"

১০. সংশোধিত ২০ নং নিয়মৰ দফা (বি) পঢ়িলে কোনো সন্দেহ নাথাকিব যে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ এজন ন্যায়িক বিষয়াৰ ৬০ বছৰলৈকে অব্যাহত থকা সেৱাৰ বাবে অভিলেখৰ মূল্যায়ন কৰাৰ ক্ষমতা আছে। ২০ নং নিয়মৰ দফা (এ)ৰ ওপৰত দফা (বি)ৰ প্ৰভাৱ বেছি। এই কথা "দফা (বি)ত থকা যিকোনো কথাৰ সত্ত্বেও" অভিব্যক্তিটোৰ পৰা স্পষ্ট হয় যাৰ সৈতে দফা (বি) আৰম্ভ হয়। অব্যাহত উপযোগিতাৰ সম্ভাৱনাপূৰ্ণতাৰ মূল্যায়নৰ পদ্ধতি আৰু ধৰণ ২০০৩ চনৰ নিয়মাৱলীৰ ২০(বি)(I)ত নিৰ্ধাৰণ কৰা হৈছে। ৬০ বছৰলৈকে অব্যাহত থকা সেৱাৰ বাবে আবেদনকাৰীৰ সেৱাৰ মূল্যায়নৰ ক্ষেত্ৰত উচ্চ ন্যায়ালয়ে গ্ৰহণ কৰা কাৰ্য্যকলাপত কোনো আইনী ত্ৰুটি আঙুলিয়াই দিয়া হোৱা নাই। আমি সন্তুষ্ট যে আবেদনকাৰীজনে ২০০৬ চনৰ অন্তৰ্বৰ্তীকালীন আবেদন নং ৫-ত দাবী কৰা সকাহৰ অধিকাৰী নহয়। ২০০৬ চনৰ অন্তৰ্বৰ্তীকালীন আবেদন নং ৫ সেই অনুসৰি খাৰিজ কৰা হৈছে।

১১. লেখ আবেদনত উল্লেখ কৰা আন প্ৰাৰ্থনাসমূহ বিবেচনা কৰাটো প্ৰয়োজনীয় নহয় কাৰণ আবেদনকাৰীসকলৰ বিদ্বান অধিবক্তা মনোজ স্বৰূপ ডাঙৰীয়াই লেখ আবেদনত উল্লেখ কৰা ১-ৰ পৰা ৪ নং প্ৰাৰ্থনাৰ বাবে জোৰ দিয়া নাছিল।

১২.	সেই অনুসৰি, লেখ আবেদনখনৰ কোনো মৰ্ম নাই আৰু খাৰিজ কৰাৰ যোগ্য আৰু খাৰিজ কৰা হয়।

১৩.	আমি ১ নং প্ৰতিবাদী, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ বিদ্বান জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা বিজয় হাঙ্গাৰিয়া ডাঙৰীয়াৰ বক্তব্য লিপিবদ্ধ কৰোঁ- যে আবেদনকাৰীক তেওঁৰ জমা হোৱা পেঞ্চনকে ধৰি সকলো অৱসৰৰ সুবিধা পৰিশোধ কৰা হৈছে।

.... ন্যায়াধীশ

(আৰ. এম. লোধা)

.... ন্যায়াধীশ

(এইচ. এল. গোখালে)

নতুন দিল্লী,

১১ জানুৱাৰী, ২০১২

অনুবাদক: হৰ্ষদ্বীপ কলিতা, কনিষ্ঠ অনুবাদক, অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ’ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হব।”